

МЕТОДИКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КАПАЦИТЕТ НА ПН. НАЦИОНАЛНА КАРТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ: ВЪЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

ОЦЕНЯВАНЕ И АКРЕДИТАЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ И СПЕЦИАЛНОСТИ ОТ
РЕГУЛИРАНИТЕ ПРОФЕСИИ

УНСС, 17.05.2024

доц. д-р Мария Кехайова

- Едно висше училище имало намерение да открива ново ПН – нека да става въпрос за ПН 3.7;
- Нека висшето училище да се намира някъде в Югоизточния регион на планиране;
- Висшето училище притежавало достатъчен академичен състав с квалификация в ПН. Имало минал опит (съгласно предходната версия на ЗВО) с обучение на докторанти в ПН 3.7. Показало съответстваща на нормативните изисквания учебна документация, която отговаряла на мисията и целите му. Притежавало необходимата материалнотехническа база. Отговаряло в голяма степен на всички 10 критерия по критериалната система на процедурата за оценяване на проект разкриване на ново ПН.

КАКВО Е БИЛО РЕШЕНИЕТО НА НАОА?

- Проектът е оценен с **отрицателна** оценка !?!?!?!?

- Причината?

В промените на ЗВО от 2021 г.

СЪГЛАСНО ЧЛ. 79, АЛ. 2, Т. 1 И 2

1. съответствие с **Националната карта на висшето образование в Република България** към датата на решението за оценяване на проект, а за държавните висши училища - **и с утвърдената политика за развитие на висшето училище;**

2. разработване и одобряване на учебната документация на предвидените ПН и/или СРП;

3. профил и квалификация на академичния състав по ПН или СРП;

4. учебни ресурси в помощ на студентите, както и необходимите финансови ресурси за обучението;

5. други критерии, свързани със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование

**Проектът трябва
да отговаря на
всички условия
едновременно!!!!**

ДА ОБЪРНЕМ ВНИМАНИЕ НА

**Национална карта
на висшето образование
в Република България**

2023 г.

Актуализира се
ежегодно и се
приема с
Постановления на
МС. Публикува се
в сайтовете на
МОН и НАОА.

≡ / Документация / Нормативни актове / ПМС и РМС / Постановления и решения от 2024 г.

Постановления и решения от 2024 г. •

PDF [Решение № 103 от 15 февруари 2024 година за актуализиране на програмите за разширяване и подобряване на сградния фонд и материалната база в системата на образованието за периода 2024-2026 г., приети с решение № 686 на Министерския съвет от 2023 г.](#) (публ. 13.03.2024 г.)

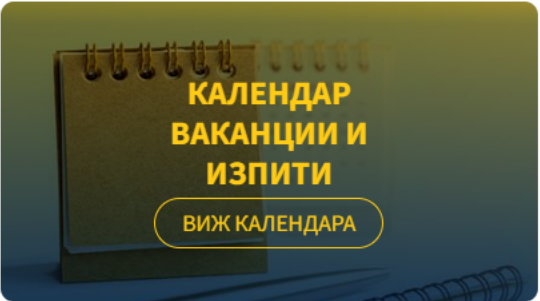
PDF [Постановление № 20 от 7 февруари 2024 г. за одобряване на допълнителни трансфери по бюджетите на общините за 2024 г. за компенсиране на извършените от родителите разходи за периода от 1 ноември до 31 декември 2023 г. за отглеждането и обучението на децата, които не са приети в държавни или общински детски градини или училища поради липса на свободни места](#) (публ. 13.03.2024 г.)

PDF [ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 12 от 26 януари 2024 г. за изменение на Наредбата за финансирането на институциите в системата на предучилищното и училищното образование](#), приета с Постановление № 219 на Министерския съвет от 2017 г. (ДВ, бр. 81 от 2017 г.) (публ. 05.02.2024 г.)

PDF [Решение № 24 от 22 януари 2024 година за изменение на Национална програма „Повишаване компетентностите на преподавателите от държавните висши училища, подготвящи бъдещи учители“, приета с Решение № 47 на Министерския съвет от 2021 г., изменено с Решение № 30 на Министерския съвет от 2023 г., и на Национална програма „Дигитална квалификация“, приета с Решение № 184 на Министерския съвет от 2021 г.](#) (публ. 24.01.2024 г.)

PDF [Решение № 23 от 22 януари 2024 г. за приемане на Списък със защитените детски градини и защитените училища в Република България](#) (публ. 29.01.2024 г.)

PDF [Решение № 10 от 11 януари 2024 година за актуализиране на Националната карта на висшето образование в Република България за 2023 година](#) (публ. 21.03.2024 г.)

ПЛАН ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И УСТОЙЧИВОСТ >

СТРАТЕГИИ И ПОЛИТИКИ >

БЮДЖЕТИ И ФИНАНСОВИ ОТЧЕТИ >

ПРОФИЛ НА КУПУВАЧА >

АНТИКОРУПЦИЯ >

АДМИНИСТРАТИВНО ОБСЛУЖВАНЕ >

ДОСТЪП ДО ИНФОРМАЦИЯ >

СОЦИАЛНО ПАРТНЬОРСТВО >

ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ >

НКВО КЛАСИФИЦИРА РЕГИОНИТЕ

Тип на региона

Наети специалисти с висше образование на един студент в региона

Брой ученици в гимназиален етап на обучението на един студент

Типове региони за планиране:

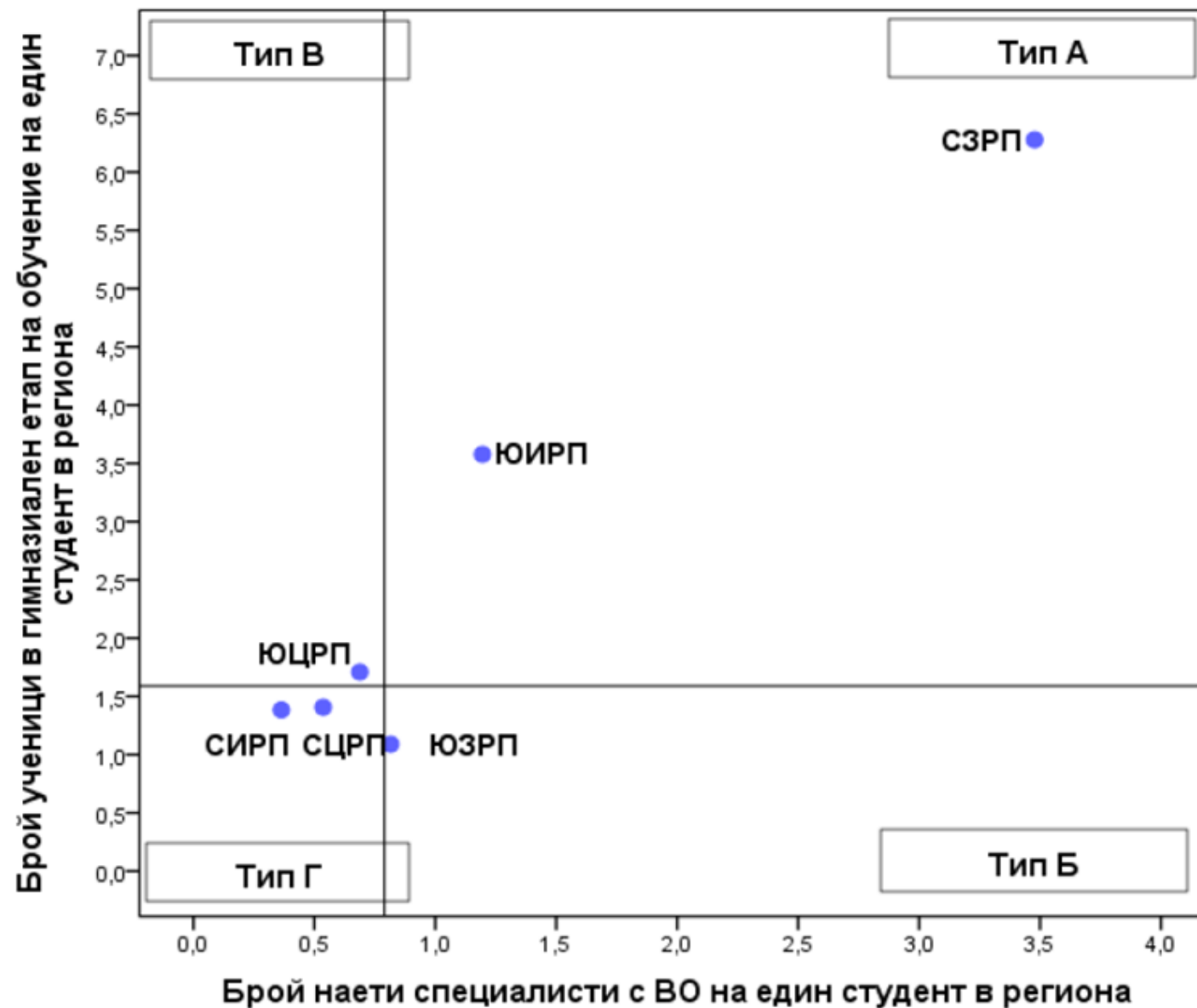
- о **Тип А.** РП с висок брой наети специалисти с ВО на един студент в региона и с висок брой ученици в гимназиален етап на обучение на един студент в региона.
- о **Тип Б.** РП с висок брой наети специалисти с ВО на един студент в региона и с нисък брой ученици в гимназиален етап на обучение на един студент в района.
- о **Тип В.** РП с нисък брой наети специалисти с ВО на един студент в региона и с висок брой ученици в гимназиален етап на обучение на един студент в региона.
- о **Тип Г.** РП с нисък брой наети специалисти с ВО на един студент в региона и с нисък брой ученици в гимназиален етап на обучение на един студент в региона.

Национална агенция за
оценяване и акредитация

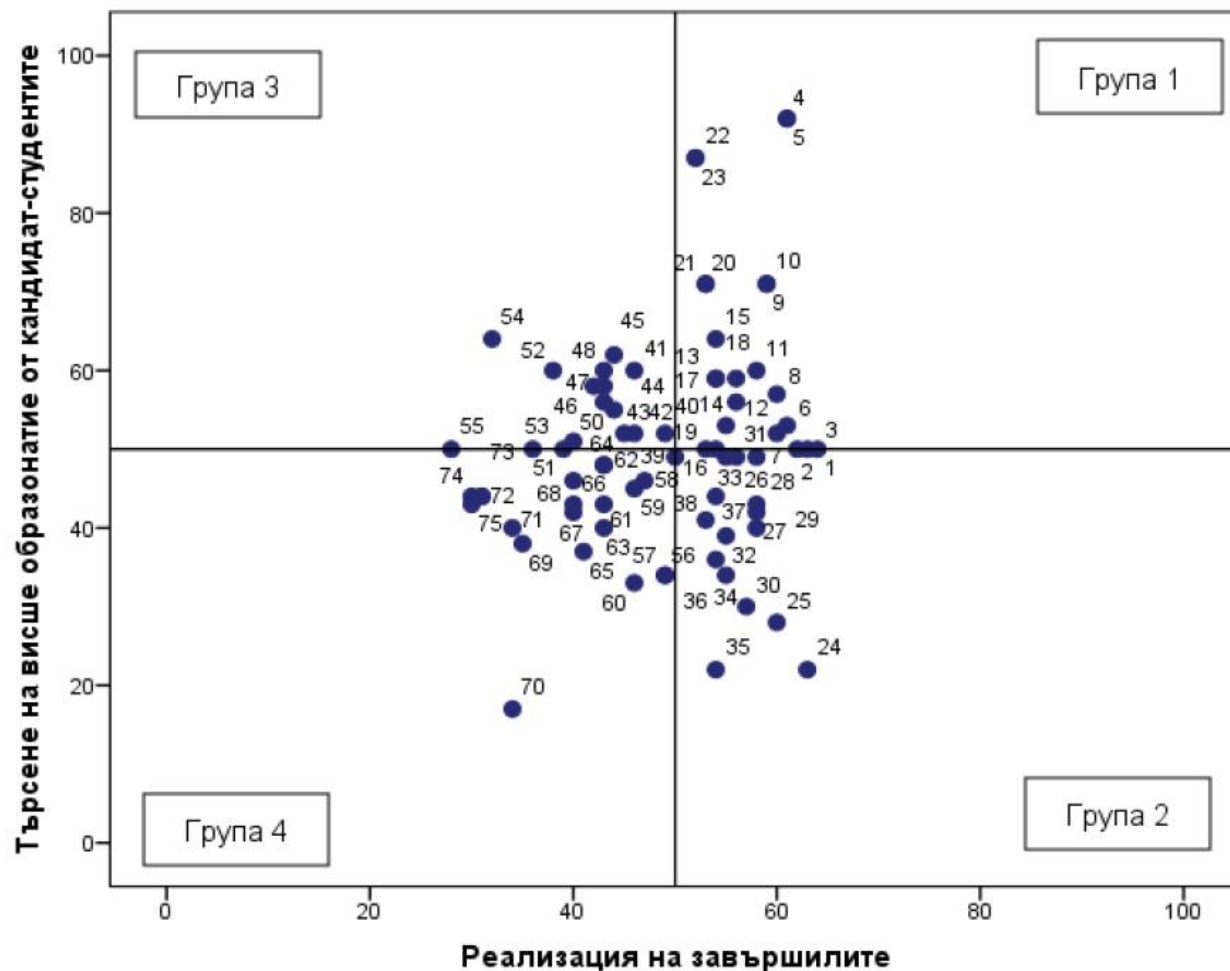
Фиг. 8. Типове региони за планиране според регионалните потребности за развитие на висшето образование в България за 2023 г.

НКВО КЛАСИФИЦИРА ПН

Фиг. 7. Групи ПН и СРП* на национално ниво според степента на търсене на висше образование от кандидат-студентите и степента на реализация на завършилите за 2023 г.

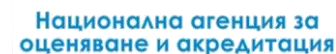

Тип на ПН

Търсене на висше образование от кандидат-студентите

Реализация на завършилите

о **Група 4.** ПН и СРП с ниска степен на реализация на завършилите и ниска степен на търсене на висше образование от кандидат-студентите.

Стр. 46 - 51 от
HKBO

61	ПН 513 Общо инженерство	13 785	4189	30.4	43	43	Група 4
62	ПН 307 Администрация и управление	33 420	10 917	32.7	43	48	Група 4
63	ПН 404 Науки за земята	3351	902	26.9	43	40	Група 4
64	ПН 202 История и археология	3230	1191	36.9	43	48	Група 4
65	ПН 602 Растителна защита	1285	481	37.4	41	37	Група 4
66	ПН 505 Транспорт, корабоплаване и авиация	16 655	4624	27.8	40	43	Група 4

⁴⁶ За ПН „Военно дело“ и акредитираните в него СРП не се определя група на съответств са включени в таблицата.

НКВО СЛЕДИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КАПАЦИТЕТА ПО ПН НА НАЦИОНАЛНО РАВНИЩЕ

Таблица 15. Групи ПН и СРП на национално ниво⁴⁶ според степента на търсене на висше образование от кандидат-студентите и степента на реализация на завършилите за 2023 г.

Стр. 46 - 51 от НКВО

Пореден номер	Име на ПН/СРП	Максимален капацитет, определен от НАОА	Брой действащи студенти	Действащите студенти като дял от определения от НАОА капацитет	Реализация на завършилите (точки)	Търсене на висше образование от кандидат-студентите (точки)	Група на съответствие					
1	ПН 704 Обществено здраве / СРП Управление на здравните грижи	1060	555	52.4	64	50	Група 1					
2	ПН 705 Здравни грижи / СРП Рентгенов лаборант	410	312	76.1	61	ПН 513 Общо инженерство	13 785	4189	30.4	43	43	Група 4
					62	ПН 307 Администрация и управление	33 420	10 917	32.7	43	48	Група 4
					63	ПН 404 Науки за земята	3351	902	26.9	43	40	Група 4
					64	ПН 202 История и археология	3230	1191	36.9	43	48	Група 4
					65	ПН 602 Растителна защита	1285	481	37.4	41	37	Група 4
					66	ПН 505 Транспорт, корабоплаване и авиация	16 655	4624	27.8	40	43	Група 4

46 За ПН „Военно дело“ и акредитираните в него СРП не се определя група на съответствие, тъй като са включени в таблицата.

⁴⁶ За ПН „Военно дело“ и акредитираните в него СРП не се определя група на съответствие, тъй като са включени в таблицата.

Стр. 46 - 51 от НКВО

Таблица 1. ПН и СРП според съотношението на броя на действащите студенти към определения от НАОА капацитет

ПН/СРП, при които броят на действащите студенти е:			
По-малък от 30% от определения от НАОА капацитет	Между 30 и 60% от определения от НАОА капацитет	Над 60% от определения от НАОА капацитет	Над 70% от определения от НАОА капацитет
ПН 502 Електротехника, електроника и автоматика	ПН 302 Психология	ПН 705 Здравни грижи / СРП Зъботехник	ПН 705 Здравни грижи / СРП Зъботехник
ПН 505 Транспорт, корабоплаване и авиация / СРП Корабоводене	ПН 705 Здравни грижи / СРП Акушерка	ПН 102 Педагогика	ПН 102 Педагогика
ПН 511 Биотехнологии	ПН 507 Архитектура, строителство и геодезия / СРП Маркшайдерство и геодезия	ПН 701 Медицина	ПН 701 Медицина
ПН 505 Транспорт, корабоплаване и авиация	ПН 201 Филология	ПН 701 Медицина / СРП Медицина	ПН 701 Медицина / СРП Медицина
ПН 309 Туризъм	ПН 306 Право	ПН 702 Стоматология / СРП Дентална медицина	ПН 702 Стоматология / СРП Дентална медицина
ПН 507 Архитектура, строителство и геодезия / СРП Водоснабдяване и канализация	ПН 306 Право / СРП Право	ПН 702 Стоматология	ПН 702 Стоматология

10 ПН

27 ПН

19 ПН

10 ПН

Стр. 13 от НКВО

НКВО ДЕФИНИРА УСЛОВИЯ ЗА РАЗКРИВАНЕ НА НОВИ ПН

4.3. Насоки на националната политика по отношение на откриване на нови ПН/СРП в съществуващи ВУ, факултети, филиали, колежи

4.3.1. Допуска се откриване на нови ПН/СРП от група 1 във ВУ и техни поделения в региони на планиране от тип А, Б и В, когато броят на обучаваните студенти в съответното ПН/СРП на национално ниво е над 60% от определения от НАОА капацитет.

4.3.2. Допуска се откриване на нови ПН/СРП от група 2 във ВУ и техни поделения в региони на планиране от тип А и Б, когато броят на обучаваните студенти в съответното ПН/СРП на национално ниво е над 70% от определения от НАОА капацитет.

4.3.3. Допуска се откриване на нови ПН/СРП от групи 3 и 4 във ВУ и техни поделения в регион на планиране от тип А, когато броят на обучаваните студенти в съответното ПН/СРП на национално ниво е над 80% от определения от НАОА капацитет.

ОТГОВАРЯ ЛИ ПРОЕКТА НА ИЗИСКВАНИЯТА НА НКВО?

Състояние по нашия казус:

- Регион ЮИРП е от **тип А;**
- ПН 3.7 е **група 4;**
- **Запълняемост** на капацитета на ПН 3.7 на национално равнище – **32,7%.**

СЪГЛАСНО ЧЛ. 79, АЛ. 2, Т. 1 И 2 – ДА СЕ ВЪРНЕМ ОТНОВО ТУК

1. съответствие с **Националната карта на висшето образование в Република България** към датата на решението за оценяване на проект, а за държавните висши училища - **и с утвърдената политика за развитие на висшето училище – НЕ СЪОТВЕТСТВА;**

2. разработване и одобряване на учебната документация на предвидените ПН и/или СРП - **СЪОТВЕТСТВА;**

3. профил и квалификация на академичния състав по ПН или СРП - **СЪОТВЕТСТВА;**

4. учебни ресурси в помощ на студентите, както и необходимите финансови ресурси за обучението - **СЪОТВЕТСТВА;**

5. други критерии, свързани със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в европейското пространство за висше образование - **СЪОТВЕТСТВА**

УСЛОВИЕ ЗА
ЕДНОВРЕМЕННОСТ НА
СЪОТВЕТСТВИЕТО!!!

**ПРОЕКТЪТ Е
ОЦЕНЕН С
ОТРИЦАТЕЛНА
ОЦЕНКА, ПОРАДИ
НЕСЪОТВЕТСТВИЕ
С НКВО**

НКВО ДЕФИНИРА УСЛОВИЯ ЗА РАЗКРИВАНЕ НА:

- Разкриване на нови висши училища;
- Откриването, преобразуването или закриването на филиали, факултети и колежи в държавните ВУ и териториално изнесени звена и подразделения в чужбина в държавните и частните ВУ;
- откриване на нови ПН/СРП в нови факултети, филиали, колежи на съществуващи ВУ;

**!!!! При всички
условия усвоеният
капацитет на
национално
равнище е
лимитиращ фактор
!!!!**

НКВО ДЕФИНИРА УСЛОВИЯ ЗА УТВЪРЖДАВАНИЯ БРОЙ СТУДЕНТИ, ЗА КОИТО ДЪРЖАВАТА ОСИГУРЯВА ФИНАНСИРАНЕ

4.5. Насоки на националната политика по отношение на утвърждавания брой студенти в държавните висши училища, за които държавата осигурява средства за обучението им по ПН и по СРП

4.4.1. За ПН/СРП от групи 1 и 2 в НКВОРБ може да се предложи по-висок максимално допустим брой на обучаваните студенти, за които държавата осигурява средства за обучението спрямо предходната учебна година.

4.4.2. За ПН/СРП от групи 3 и 4 не се препоръчва увеличаване на максимално допустимия брой на обучаваните студенти, за които държавата осигурява средства за обучението.

4.4.3. За ПН/СРП, попадащи в група 4 от НКВОРБ, може да се предложи по-малък максимално допустим брой на обучаваните студенти спрямо предходната учебна година.

ВЛИЯНИЕ НА СВОБОДНИЯ КАПАЦИТЕТ !!!!

НКВО ИЗВЪРШВА И КЛАСИФИЦИРАНЕ НА ВУ ПО ПН

Група ПН и СРП на национално ниво:

- о **Група 1.** ПН и СРП с висока степен на реализация на завършилите и висока степен на търсене на висше образование от кандидат-студентите.
- о **Група 2.** ПН и СРП с висока степен на реализация на завършилите и ниска степен на търсене на висше образование от кандидат-студентите.
- о **Група 3.** ПН и СРП с ниска степен на реализация на завършилите и висока степен на търсене на висше образование от кандидат-студентите.
- о **Група 4.** ПН и СРП с ниска степен на реализация на завършилите и ниска степен на търсене на висше образование от кандидат-студентите.

Тип на ВУ

Търсене на висше образование от кандидат-студентите

Реализация на завършилите

Графика 4.1.3. Разпределение на ВУ според търсенето на висше образование от кандидат-студентите и реализацията на завършилите

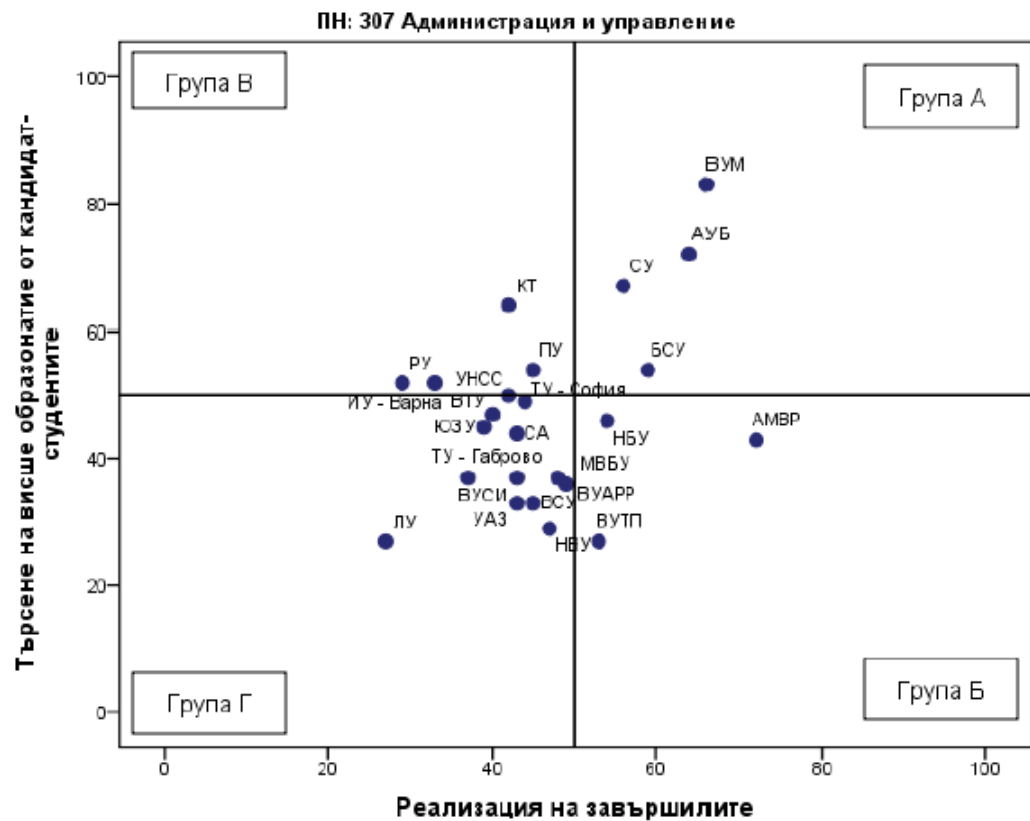

Таблица 13. Индикатори за определяне на степента на търсене на висше образование от кандидат-студентите по ПН и СРП на национално ниво и тяхната тежест

Индикатор	Описание	Тежест
Среден успех от дипломата за завършено средно образование	Среден успех от дипломата за завършено средно образование на действащите студенти български граждани в първи курс на обучение (във всички ОКС).	35%
Дял чуждестранни студенти	Процент на чуждестранните студенти от действащите студенти.	20%
Дял завършили средно образование в чужбина български граждани	Процент завършили средно образование в чужбина български граждани от действащите студенти български граждани.	3%
Дял на новоприетите студенти по ПМС 103/1993* и ПМС 228/1997**	Процент на новоприетите студенти по ПМС 103/1993 и ПМС 228/1997 от всички новоприети студенти за съответната учебна година (вкл. студенти бакалаври първи курс, студенти магистри подготвителна година и студенти магистри първи курс).	2%
Новоприетите студенти като дял от държавната поръчка	Дял на новоприетите студенти държавна поръчка в ПН/СРП (български граждани и граждани на ЕС и ЕИП, за които държавата осигурява средства за издръжка на обучението, в първи курс на държавните висши училища) от утвърдения прием на студенти в първи курс в държавните ВУ за съответната учебна година.	20%
Действащите студенти като дял от определения от НАОА капацитет	Съотношение между броя на действащите студенти и определения от НАОА капацитет на висшите училища в съответните ПН/СРП.	20%

И тук капацитетът на ПН играе важна роля при определяне на позицията на ВУ !!!

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КАПАЦИТЕТ

- Съгласно ЗВО НАОА определя капацитета.
- Практиката до момента – „**Искам такъв капацитет – Утвърждаваме такъв капацитет**“;
- **Ефекти от тази практика** – генерирани високи равнища неусвоен капацитет по по-голямата част от ПН, поради което се влиза в противоречие с НКВО; нарушаване на конкурентните позиции на ВУ в съответното ПН.

Чл. 68. (1) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 1999 г., в сила от 02.07.1999 г., в сила от учебната 2000/2001 г., доп. - ДВ, бр. 41 от 2007 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) Приемането на студенти и докторанти се извършва чрез конкурсен изпит в рамките на утвърдения брой по реда на чл. 9, ал. 3, т. 6, букви "а" и "б" при спазване на:

1. държавните изисквания;
2. определените в правилниците на висшите училища изисквания, ако те не противоречат на държавните;
3. (нова - ДВ, бр. 41 от 2007 г.) **капацитета** на висшето училище, на професионалните направления и на специалностите от регулираните професии, **определени** от Националната агенция за оценяване и акредитация.

ПРОМЕНЛИВИ, КОИТО ОПРЕДЕЛЯТ КАПАЦИТЕТА – НАМЕРЕНИЕ ЗА МЕТРИРАНЕ

ЗВО

§ 4д. (Нов - ДВ, бр. 48 от 2004 г.) По смисъла на този закон:

1. (доп. - ДВ, бр. 61 от 2011 г.) "Основен трудов договор" е трудовият договор, сключен на основание чл. 67, ал. 1, т. 1 от Кодекса на труда, а за академичната длъжност "асистент" - и трудовият договор, сключен на основание чл. 67, ал. 1, т. 2 от Кодекса на труда.

2. (доп. - ДВ, бр. 17 от 2020 г.) "Капацитет на висшето училище, на професионалното направление, както и на специалност от регулираните професии" е максималният брой на студентите и докторантите, които могат да се обучават за една учебна година във висшето училище, професионалното направление или специалността от регулираните професии в съответствие с осигуреното качество на образование, академичен състав, учебна документация, материална база и учебна площ. Капацитетът на висшето училище е равен на сбора от капацитетите на професионалните направления и специалностите от регулираните професии.

ПЪРВА ИЗХОДНА ПОЗИЦИЯ – РЕГЛАМЕНТИРАНА В ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ §4д, Т. 2

- Капацитетът да се определя на равнище ПН;
- Институционалният капацитет е сума от определените капацитети по акредитирани ПН (по приключили процедури за програмна акредитация на ПН/СРП)

ПРОМЕНЛИВАТА – АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ

- Тази променлива да има основен характер;
- Изходна позиция: Колко студенти могат да се обучават от наличния академичен състав?

ПРОМЕНЛИВАТА – АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ

- **Академичен състав на ОТД**, който участва в акредитацията на ВУ и осигурява обучението в ПН по всички специалности и дисциплини, включени в учебния план за всички ОКС и форми на обучение

или

- **Академичен състав на ОТД**, който участва в акредитацията на ВУ с **квалификация в съответното ПН**

ПРОМЕНЛИВАТА – АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ

- За кои студенти да става въпрос: студенти от всички ОКС във всички форми на обучение в дадено ПН/РП – съгласно регистъра на обучаваните студенти

НЕОБХОДИМО Е СЪВМЕСТНО РЕШЕНИЕ

Брой студенти на
1 преподавател

Колко е този разумен брой за
различните ПН, който ще служи за
еталон?

НКВО следи подобно
съотношение – стр. 22

КАПАЦИТЕТЪТ ОТ ГЛЕДНА ТОЧКА НА АКАДЕМИЧЕН СЪСТАВ

В дадено ПН в
дадено ВУ

Брой студенти на
1 преподавател

еталон

Капацитетът на ПН в дадено ВУ

ПРОМЕНЛИВАТА – УЧЕБНА ПЛОЩ

- Учебна площ в кв. м. на 1 студент (спб) обучаван в ОКС „професионален бакалавър“, „бакалавър“ и ОКС „магистър“ по ПН;
- Показателят да има коригиращ характер;
- Да бъде определен минимален праг, който трябва да се „прескача“.

НЕОБХОДИМО Е СЪВМЕСТНО РЕШЕНИЕ

- **Колко да бъде този минален праг? Еднакъв за всички или различен за различните ПН?**
 - Няма нормативи.
 - Наредба за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА УЧЕБНА ПЛОЩ

- Аудиторни площи + научноизследователски площи (учебнопроизводствени) (които се намират в сградата/сградите на ВУ)+ площи на компютърни зали

ЗА ПН В ИЗКУСТВАТА

- Аудиторни площи + научноизследователски площи (учебнопроизводствени) (които се намират в сградата/сградите на ВУ) + площи на компютърни зали + културни площи

НЕОБХОДИМО Е ДА СЕ ИЗЧИСЛЯВА И СРЕДНОДНЕВНА ОБРЪЩАЕМОСТ НА УЧЕБНАТА ПЛОЩ

- Показателят отразява това колко пъти дневно се използва учебната площ
- Може да се изчисли от:
 - 1) среднодневна часова натовареност на учебната площ
 - 2) среднодневна часова натовареност на студентите
- Среднодневната обръщаемост на учебната площ е основа за коригиране на получената учебна площ и едва тогава става възможно да се изчислява показателят Учебна площ в кв. м. на един студент.

ПРОМЕНЛИВИТЕ: ОСИГУРЕНО КАЧЕСТВО, УЧЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЯ И МАТЕРИАЛНА БАЗА

- Да се използва оценката от програмна акредитация на ПН
 - При оценка от 9.0 и повече изчисленият капацитет от гледна точка на променливата „Академичен състав“, в случаите, в които учебната площ минава минимално определения праг, се умножава по коефициент 1.
 - При оценка между 8.0 и 8,99 – коефициентът да е 0,95, например;
 - При оценка между 6.0 и 7,99 – коефициентът да е 0,8, например;
 - При оценка между 4,0 – 5,99 – коефициентът да е 0,6, например.

ОСНОВНА ЛОГИКА НА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА КАПАЦИТЕТА НА ПН

1. Определя се колко е максималният брой студенти, които могат да се обучават при наличния академичен състав.
2. Получената стойност се коригира с минималния праг за необходима учебна площ на студент.
3. Получената стойност се коригира с оценката от програмната акредитация.

ЩЕ СЕ РАЗРАБОТИ ФОРМУЛА

След като се постигне съгласие в общността за:

- Адекватен брой студенти на 1 преподавател по ПН
- Минимални прагове на учебна площ за 1 студент

Национална агенция за
оценяване и акредитация

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!